

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет філології

Кафедра слов'янських мов

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МОВОЗНАВСТВО: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА
ДЛЯ МАГІСТЕРСЬКОГО ВСТУПУ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Польська мова і література та англійська мова»
«Польська мова і література»

Спеціальність **В11 Філологія**

Спеціалізація(за наявності) **В11.033 Слов'янські мови та література**
(переклад включно), перша - польська

Галузь знань **В Культура, мистецтво та гуманітарні науки**

Затверджено на засіданні
кафедри слов'янських мов
Протокол №1 від “27” серпня 2025 р.

м.Івано-Франківськ–2025

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Мовознавство: теорія і практика для магістерського вступу
Викладач (-і)	асистент Ліщинська Галина Дмитрівна
E-mail викладача(-ів)	halyna.lishchynska@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна
Обсяг дисципліни	90 годин/3.0 кредитів ECTS
Консультації	Консультації проводяться згідно з узгодженим графіком на навчальний семестр. Також консультації можливі в день проведення лекцій чи практичних занять, окрім того практикується залучення онлайн ресурсів за попередньою домовленістю.
Посилання на сайт дистанційного навчання	

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Мовознавство: теорія і практика для магістерського вступу» є фаховою складовою освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів зі спеціальності **035 «Філологія»**, спрямованою на завершальний етап формування професійних компетентностей, необхідних для **усвідомленого продовження освіти на магістерському рівні** та успішного проходження предметного тесту ЄФВВ з мовознавства.

Дисципліна забезпечує систематизацію й узагальнення теоретичних знань із мовознавства як наукової галузі, а також формує практичні навички аналітичної й компетентної роботи з мовними явищами на різних рівнях мовної системи (фонетичному, морфологічному, синтаксичному, лексико-семантичному). Особлива увага приділяється контекстному розумінню мови як системи і суспільного явища, мовленнєвій діяльності, функціональним стилям мовлення та їх аналізу в умовах стандартизованого тестового оцінювання.

Курс сприяє реалізації ключових і фахових компетентностей освітньої програми, зокрема здатності:

- оперувати системними знаннями про структуру, функції й етапи розвитку мови;
- застосовувати мовознавчу термінологію та методи аналізу в професійній діяльності;
- інтерпретувати мовні одиниці й мовленнєві зразки в різних контекстах;
- ефективно вирішувати мовознавчі завдання тестового формату з високим рівнем точності.

Дисципліна забезпечує міжкомпонентну інтеграцію знань і умінь, що відповідають освітнім компонентам програми та сприяють досягненню очікуваних результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти для спеціальності 035 «Філологія», а також підвищенню конкурентоспроможності здобувачів на освітньому ринку та у фаховому середовищі на етапі переходу до магістратури

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є систематизація та поглиблення теоретичних знань здобувачів вищої освіти з основних розділів мовознавства, формування стійких умінь мовознавчого аналізу та розвиток здатності застосовувати набуті знання у процесі виконання стандартизованих тестових завдань предметного тесту з мовознавства Єдиного фахового вступного випробування для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти.

Основними цілями навчальної дисципліни є:

- забезпечити узагальнення, систематизацію й поглиблення знань здобувачів освіти з теоретичних засад мовознавства, зокрема з питань мови як системи і суспільного явища, мовлення, структури мовної системи та стилістики.
- сформувати здатність застосовувати мовознавчі поняття, категорії та термінологічний апарат у процесі аналізу мовних одиниць різних рівнів і мовленнєвих зразків.
- розвинути навички розв'язання типових і ускладнених тестових завдань з мовознавства у форматі ЄФВВ, уміння працювати з різними типами завдань та оптимально розподіляти час під час тестування.
- сформувати вміння здійснювати мовознавчий аналіз із урахуванням системних, функціональних та комунікативних характеристик мовних явищ.
- сприяти розвитку критичного мислення, логічної аргументації та здатності до узагальнення й класифікації мовних фактів.
- забезпечити підґрунтя для подальшого навчання за магістерськими програмами філологічного спрямування та підготовки до науково-дослідницької діяльності у галузі мовознавства.

4. Програмні компетентності та результати навчання

4.1. Протягом вивчення курсу «**Мовознавство: теорія і практика для магістерського вступу**» студенти набудуть таких загальних компетентностей:

ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК5 Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями;

ЗК10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК13 Здатність проведення досліджень на належному рівні.

та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей:

ФК1 Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК2 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК7 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК8 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

4.2 Програмні результати навчання:

ПРН1 Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН2 Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН7 Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН12 Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН17 Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН19 Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття			Загальна кількість годин
Лекції			12
Практичні			18
самостійна робота			60
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
8	В11 Філологія	4	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин		
	Лекції	практичні	самостійна робота
Тема 1. Мовознавство як наука. Предмет, методи, зв'язки з іншими науками. Синхронія і діахронія. Мова як система. Рівні мови. Система і норма. Функції мови. Знакова природа мови.	2		2
Тема 2. Мовлення і комунікація. Форми мовлення. Вербальна і невербальна комунікація. Мова і суспільство. Мова і культура. Ідентичність.	1	2	6
Тема 3. Фонетична система мови. Звук і фонема. Фонетичні процеси. Наголос. Інтонація. Транскрипція.	2	2	10
Тема 4. Лексико-семантична система мови. Значення слова. Полісемія. Синонімія, антонімія, омонімія. Семантичні поля. Лексика за походженням і вживанням. Етимологія. Фразеологія. Лексикографія. Типи словників.	2	2	12

Тема 5. Граматична система мови: морфеміка, словотвір, морфологія, частини мови.	2	6	14
Тема 6. Синтаксис. Словосполучення. Типи речень. Складні речення. Текст. Когезія і когерентність.	2	4	10
Тема 7. Стилїстика як галузь мовознавства. Функційні стилі та жанри. Стилїстичні ресурси мови. Тропи і фігури. Стилїстика тексту і дискурсу.	1	2	6
Разом годин за семестр	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Накопичування балів під час вивчення дисципліни здобувачем вищої освіти здійснюється у такому співвідношенні (підсумковий контроль у формі заліку):</p> <p>Загальні 100 балів включають:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) практичні заняття – 50 % 2) обсяг балів за самостійну роботу: <ul style="list-style-type: none"> -презентації - 10% -виконання тестів за розділами - 20% 3) підсумкова контрольна робота – 20 % <p>Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті за виступ та виконання письмового завдання студентом. Передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми під час роботи на практичних заняттях та набутих професійних навичок під час виконання практичних завдань.</p> <p>Оцінювання відповідей здобувачів освіти на практичних заняттях відбувається згідно навчального розкладу за 100 бальною шкалою. Вага оцінки за кожен вид навчальної роботи та відповідну тему відображена у таблиці. Максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може отримати за виконання завдань на практичних заняттях складає 50 балів.</p> <p>Критерії поточного оцінювання:</p> <p>«90-100 балів» – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.</p> <p>«70-89 балів» – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.</p> <p>«50-69 балів» – здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), але</p>
--	--

	<p>без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.</p> <p>«Менше 50 балів» – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.</p> <p>Контроль за самостійною роботою.</p> <p>Самостійна робота здобувачів освіти передбачає:</p> <p>1. Підготовка індивідуальних проєктів.</p> <p>Підготовка індивідуального проєкту.</p> <p>Вивчення дисципліни передбачає обов'язкову підготовку індивідуального проєкту. Оцінювання індивідуального проєкту здійснюється за 100 бальною шкалою. Максимальна кількість балів за один індивідуальний проєкт складає 15 балів</p> <p>Метою підготовки індивідуального проєкту є закріплення теоретичних знань і практичних навичок з дисципліни.</p> <p>Критерії оцінювання індивідуального проєкту:</p> <p>«90-100 балів» – індивідуальний проєкт виконано на високому рівні, вирішено усі поставлені завдання. Під час усного захисту проєкту здобувач освіти проявив повне володіння матеріалом та свій виступ супроводжував мультимедійною презентацією.</p> <p>«70-89 балів» – індивідуальний проєкт містить деякі незначні помилки та суперечні питання, які можуть бути виправлені письмово, або захищені усно. Під час усного захисту проєкту здобувач освіти проявив достатнє володіння матеріалом та свій виступ супроводжував мультимедійною презентацією.</p> <p>«50-69 балів» – індивідуальний проєкт містить незначні помилки та суперечні питання, які можуть бути виправлені письмово, або захищені усно, проте сам проєкт не містить всебічного аналізу, а поставлені питання вирішені не повністю. Під час усного захисту проєкту здобувач освіти проявив загальне володіння матеріалом та свій виступ супроводжував мультимедійною презентацією.</p> <p>«Менше 50 балів» – індивідуальний проєкт не відповідає поставленим завданням, допущені суттєві помилки та неточності. Наявність мультимедійної презентації без усного захисту проєкту.</p>
Вимоги до письмової роботи	Комплексна контрольна робота охоплює 30 тестових завдань з усіх тем. Контрольна робота виконується на останньому практичному занятті у письмовій формі або на платформі дистанційного навчання.
Практичні заняття	Письмові завдання, виконання вправ, захист виконаних презентацій на обрані теми, обговорення фільмів про міжкультурну комунікацію. Оцінюються кожне завдання за 100-бальною системою.
Умови допуску до підсумкового контролю	<ul style="list-style-type: none"> - відвідування лекцій, відпрацювання усіх лекцій, на яких студент був відсутній; - активна робота під час практичних занять - здача індивідуальних завдань в межах самостійної роботи
Підсумковий контроль	<p>Підсумковий семестровий контроль являє собою підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що з даної дисципліни здійснюється у формі заліку.</p> <p>Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточний контроль.</p>

Повторне складання допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачеві (талон №2) тестування в системі дистанційного навчання + усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (талон №3) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів.

Якщо студент не склав навчальну дисципліну за талоном 3, дозволяється повторне вивчення навчальної дисципліни впродовж наступного семестру (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів).

Здобувачі вищої освіти, які одержали під час екзаменаційної сесії більше трьох підсумкових незадовільних оцінок (F, FX) незалежно від виду контролю (екзамен, залік), відраховуються з університету за академічну неуспішність. Здобувачам вищої освіти, які одержали під час екзаменаційної сесії одну-три незадовільні оцінки (F, FX), дозволяється ліквідувати академічну заборгованість у встановлені графіком навчального процесу терміни. Здобувача вищої освіти, який не ліквідував академічну заборгованість у встановлені терміни без поважної причини, відраховують з університету за академічну неуспішність або за його згодою направляють на повторне вивчення навчальної дисципліни, яке регламентується Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS.

Шкала оцінювання для заліку

Університетська	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
25-49	FX	не зараховано
0-24	F	

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи	Тестові завдання після кожної лекції. Індивідуальні презентації. Вправи до тем. Підсумкова тестова контрольна робота.
Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: 1. Кодекс честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2. Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності. 3. Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. 4. Положення про запобігання академічному плагіату. 5. Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності

	<p>Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>6. Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності».</p> <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: Електронний фонд локальних нормативно-правових документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника</p>
<p>Відвідування занять</p>	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника». Ознайомитися з положенням можна за посиланням: Електронний фонд локальних нормативно-правових документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника</p> <p>У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів Ознайомитися із положенням можна за посиланням: Електронний фонд локальних нормативно-правових документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника</p>
<p>Неформальна освіта</p>	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника». Ознайомитися із положенням можна за посиланням: Електронний фонд локальних нормативно-правових документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника</p> <p>Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни протягом навчального семестру, взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, який відповідає предмету дисципліни чи підготувавши дайджест (добір уривків з різних джерел на певну тематику, подану в переліку додаткових питань для опрацювання). У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки:</p> <p><i>2 бали</i> – нараховується здобувачам освіти, які пройшли навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни протягом навчального семестру.</p> <p><i>2 бали</i> – нараховується здобувачам освіти, які взяли участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, який відповідає предмету дисципліни.</p> <p><i>1 бал</i> – нараховується здобувачам освіти, які підготували дайджест на певну тематику в межах вивчення дисципліни.</p> <p>Також за рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів». Ознайомитися із положенням можна за посиланням: Електронний фонд локальних нормативно-правових документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника</p>

8. Рекомендована література

Основна:

- Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Академія, 2004. 344 с.
- Голубовська І. О., Лучканин С. М., Чемес В. Ф. та ін. Основи мовознавства : підручник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 511 с.
- Дрогомирецький П. П., Пена Л. І. Вступ до мовознавства : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Фоліант, 2015. 102 с.
- Єрмоленко С. Я. Українська мова і культура мовлення. Київ : Либідь, 2004. 240 с.
- Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури : словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. 703 с.
- Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни : у 4 т. Донецьк : ДонНУ, 2012.
- Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. Київ : Академія, 2006. 336 с.
- Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник. Київ : Академія, 2010. 384 с.
- Комарова З. І. Загальне мовознавство : навч. посіб. Умань : Видавець «Сочінський», 2016. 292 с.
- Кульбабська О. В. Основи мовознавчих досліджень : навч. посіб. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 218 с.
- Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови : підручник. Київ : Вища шк., 2003. 462 с.
- Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
- Синтаксис української мови : хрестоматія / за ред. І. Р. Вихованця. Київ : Наук. думка, 2011. 520 с.
- Супрун Л. В. Загальне мовознавство. Київ : Знання, 2012. 335 с.
- Сучасна українська літературна мова : у 5 т. / за ред. А. П. Грищенка. Київ : Наук. думка, 2002–2010.
- Український правопис. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.

Додаткові електронні ресурси:

<https://slovnyk.me/>

<http://ukrlit.org/slovnyk>

http://www.mova.info/grmasl.aspx#google_vignette

http://slovopedia.org.ua/#google_vignette

https://akademperiodyka.org.ua/wp-content/uploads/Shyrovkov_web.pdf

https://zum.onu.edu.ua/issue/view/18273?utm_source=chatgpt.com

https://zum.onu.edu.ua/issue/view/14204?utm_source=chatgpt.com

https://zum.onu.edu.ua/issue/view/12534?utm_source=chatgpt.com

Викладач

Галина ЛІЩИНСЬКА